

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 33, din 13.06.2010

Negocierile privind regimul liberalizat de vize între R. Moldova și UE

**Transcriptul emisiunii radiofonice, din 13 iunie 2010, realizată de Asociația pentru Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică.*

Principalele Teme ale Emisiunii:

1. Negocieri cu privire la liberalizarea regimului de vize între R. Moldova și UE: realizări și dificultăți
2. Problematika transnistreană piedică sau nu în procesul de liberalizare a vizelor
3. Cadrul temporal al obținerii regimului liberalizat de vize
4. Dificultăți în procesul de negociere a regimului liberalizat de vize
5. Negocierea Acordului de Liber Schimb cu UE
6. Rezultatele procesului de negociere a Acordului de Asociere

Corneliu RUSNAC, moderator IMEDIA: Bună ziua stimați ascultători! Sunt Corneliu Rusnac și vă invit să ascultați o nouă ediție a emisiunii de sinteze și dezbateri pe teme de politică externă, emisiune realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Friedrich Ebert.

Corneliu RUSNAC: Astăzi vom discuta despre negocierile cu privire la regimul liberalizat de vize între R. Moldova și UE care vor fi lansate pe 15 iunie la Luxembourg în cadrul Comitetului de Cooperare R. Moldova-UE. *Invitații noastre din studio sunt dl Iulian Frunțașu, Consilier al Primului Ministru pe probleme politice și dl Victor Chirilă, Director Executiv al Asociației pentru Politică Externă.* Bună ziua!

Cum spuneam, este prima rundă de negocieri cu privire la liberalizarea regimului de vize. Ce se va discuta în cadrul acestei runde și de ce depinde bunul mers al tratatelor? Dl Frunțașu?

Bine, este o întrebare complexă, nu știu dacă aș putea răspunde așa în câteva minute dar, într-adevăr la 15 iunie va fi lansat dialogul R. Moldova-UE privind liberalizarea regimului de vize și prima reuniune a înalților funcționari în cadrul dialogului respectiv, la Bruxelles deja. Moldova, ce-i drept nu a așteptat lansarea oficială a dialogului dar, a întreprins acțiuni, a desfășurat activități și înainte de această perioadă. Putem discuta mai târziu despre acțiunile care au fost implementate de către ministerele respective dar, iarăși, a fost efectuat un volum suficient de mare de lucru și pe anumite domenii suntem, poate, comparabili cu alte state Ucraina sau Rusia care au început acest proces cu mult mai înainte decât R. Moldova.

Corneliu RUSNAC: Totuși, ce s-a realizat până acum?

1. Negocieri cu privire la liberalizarea regimului de vize între R. Moldova și UE: realizări și dificultăți

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 33, din 13.06.2010

Iulian FRUNTAȘU, Consilier al Primului Ministru pe probleme politice: Bine, există un grup de lucru, în primul rând, există un Plan de acțiuni care include tot felul de activități. Deci, sunt câteva domenii cum ar fi securitatea documentelor, inclusiv chestiuni biometrice, mă refer la pașapoartele biometrice, un compartiment referitor la migrația ilegală, inclusiv readmisia, un compartiment referitor la ordinea publică și securitate și ultimul compartiment relații externe. Pe fiecare din aceste compartimente există câte un șir de activități care trebuie să fie implementate începând de la cadrul juridic până la activități tehnice, cum ar fi procurarea de echipamente. Cam asta ar fi, un exemplu, să zicem eliberarea pașapoartelor biometrice, care din 2011 vor fi eliberate doar pașapoarte biometrice. Moldova a început deja să elibereze, nu știu câte mii de exemplare au fost deja au fost eliberate, eu personal mi-am făcut unul. Încurajez și radio ascultătorii să facă la fel. Deci, sunt tot felul de activități. Și cadrul juridic, legal, mă refer dar, și chestiuni tehnice.

Corneliu RUSNAC: Dl Chirilă, ce ar trebui să facă R. Moldova ca negocierile cu UE pentru liberalizarea regimului de vize să se desfășoare fără dificultăți?

Victor CHIRILĂ, Director Executiv al Asociației pentru Politică Externă: În primul rând Guvernul trebuie să aibă un plan clar de acțiuni, chiar zilele acestea am auzit că un astfel de plan există, s-a creat și un grup de lucru inter-ministerial, care se întâlnește săptămânal în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, de fapt Ministrul de externe este și președintele acestui grup de lucru. Putem spune că procesul a început. Guvernul, autoritățile nu mai așteaptă să primească undă verde pentru liberalizarea regimului de vize, nu așteaptă să primească o dată concretă când urmează să fie liberalizat acest regim dar, a început procesul de implementare a acelor criterii care sunt stipulate în acele foile de parcurs acordate anterior statelor Balcanilor de Vest de către UE și astfel se speră că UE, Comisia Europeană vor fi determinate să ne ofere același tratament, la fel ca și statelor din Balcanii de Vest.

Corneliu RUSNAC: Problema transnistreană poate fi o piedică în procesul de liberalizare a vizelor? Dl Chirilă?

2. Problematika transnistreană piedică sau nu în procesul de liberalizare a vizelor

Victor CHIRILĂ: Eu cred că este o prolemă, pentru că este o regiune necontrolată de autoritățile constituționale, frontiera de Est, pe segmentul Transnistrean cu Ucraina, iarăși, nu este controlată de grănicerii noștri, și cu siguranță, din această perspectivă pot apărea unele întrebări din partea UE. Cu toate acestea, știu, de exemplu că, Guvernul s-a adresat UE pentru a afla care este poziția lor, care ar fi acțiunile pe care țara noastră ar urma să le întreprindă în contextul dialogului pentru liberalizarea regimului de vize în cazul Transnistriei. Pe de o parte UE ne îndeamnă să fim cât mai flexibili în raport cu această regiune, cu autoritățile de acolo pentru a le angaja într-un dialog politic ce va avea ca rezultat soluționarea conflictului dar, în același timp, suntem forțați de procesul de liberalizare a regimului de vize să luăm niște măsuri dure ce țin de controlul fluxului migrațional care vine dinspre regiunea transnistreană, un flux migrațional necontrolat, să luăm măsuri vis-a-vis de contrabanda de mărfuri, să luăm măsuri în ceea ce privește securitatea documentelor, pentru că sunt foarte mulți cetățeni moldoveni

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 33, din 13.06.2010

care locuiesc în regiunea transnistreană și obțin pașapoartele gratis și în baza documentelor eliberate de autoritățile transnistrene, deci, în baza certificatelor de naștere eliberate de autoritățile transnistrene, și în cazul acesta apare întrebarea: sunt ele sigure aceste documente? Care este nivelul lor de securitate? Pentru că pot veni cetățeni din alte state, de exemplu, Rusia care au probleme cu justiția în aceste țări, să vină în Transnistria, să obțină un certificat de naștere fals și în baza lui să obțină un document în R. Moldova, ori lucrul asta trebuie soluționat și aici experiența UE ne va fi de folos.

Corneliu RUSNAC: Dl Frunțașu?

Iulian FRUNȚAȘU: Da, noi am lansat un proces neoficial, zic eu, de consultări. Delegația Comisiei Europene și cei de la Bruxelles cunosc, bineînțeles, acest raport, cred eu suficient de dificil, între regimul liberalizat de vize pe de o parte, și pe de altă parte, tentativele de soluționare a diferendului transnistrean. Da, există o contradicție anumită. Nu știu în ce măsură asta va reprezenta un obstacol. Eu cred că există metodă, și ne gândim foarte activ acum prin tot felul de sesiuni de brainstorming cu europenii și în plan intern, cum să capra și varza. Da, documentele care sunt eliberate de autoritățile din partea locului, cele din regiunea transnistreană nu pot fi controlate. Poate am putea implica EUBAM-ul într-o anumită măsură, nu știu pe cât este de posibil dar, ce vreau să spun este că dacă am fi în stare să închidem acest cerc, de intrare și ieșire din zonă, noi cred că am putea controla fluxul migrațional, pe de o parte. Pe de altă parte, statistic vorbind, nu se observă un trend care ar arăta faptul că cei care provin din zonă sunt dispuși spre crime sau spre violarea regimului actual de ședere în statele Shengen decât ar fi cei de pe malul drept. Deci, statistic vorbind, dacă ne referim la anii care au trecut deja, cam în egală măsură suntem la fel de buni și la fel de răi pe de o parte. Pe de altă parte și ucrainenii și rușii se mișcă spre regimul liberalizat de vize. Atunci, nu știu în ce măsură rușii, chiar și cei certați cu legea, ar fi înclinați să folosească Transnistria drept cap de pod pentru a intra în UE. Mai degrabă ar fi statele din afara CSI-ului, din Pakistan, Afganistan care ar fi vrut să ajungă în UE, iar cei vor fi suficient de depistabili când vor veni la registru din considerente pe care vă dați seama care ar fi. Eu cred că până la urmă vom găsi o soluție

Victor CHIRILĂ: Cred că vom găsi această soluție și împreună cu Ucraina pentru că din punctul acesta de vedere Transnistria reprezintă o problemă, un potențial obstacol pentru liberalizarea regimului de vize între UE și Ucraina. De aceea, cred că aici ar fi nevoie de cooperare, de găsire a unei soluții comune între UE, Ucraina și RM.

Iulian FRUNȚAȘU: Da, și eu cred că Bruxelles-ul va încuraja activ și Moldova și Ucraina să găsească un numitor comun în acest sens.

Corneliu RUSNAC: Dl Frunțașu putem vorbi acum despre termene aproximative, bineînțeles, în care cetățenii R. Moldova ar putea obține dreptul de a călători fără vize în UE?

3. Cadrul temporal al obținerii regimului liberalizat de vize

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 33, din 13.06.2010

Iulian FRUNTAȘU: Nu știu dacă e corect, în primul rând. Așteptările sunt mari. Pot spune doar că în cazul Macedoniei asta a durat un an și jumate. Iarăși, nu vreau să fie un termen care ar însemna un angajament din partea noastră, zic eu un termen comparabil cu cel al Macedoniei pe de o parte. Pe de altă parte, a călători fără vize un UE, în statele membre Shengen nu înseamnă că vom munci acolo, că vom avea dreptul să muncim acolo. Sunt două lucruri diferite.

Victor CHIRILĂ: Dacă comparăm poziția de start a R. Moldova cu poziția de start a Macedoniei, Serbiei și Muntenegrului, care deja se bucură de regim liberalizat de călătorii în UE, noi suntem într-o situație mult mai avantajoasă decât ei pentru că chiar dacă nu avem foaie de parcurs, foarte multe lucruri s-au făcut, au început să fie implementate în R. Moldova. De aceia cred că și acest dialog, așa cum am auzit recent, fiind la Bruxelles, din spusele unor funcționari ai UE, că acest proces va decurge în cazul nostru mai rapid pentru că există și premise în acest sens, premise în sensul reformelor implementate în țara noastră. Într-adevăr acest proces este unul de lungă durată dar, dacă privim la Macedonia, Serbia, Muntenegru, cu siguranță putem fi optimiști că în următorii 2 ani, dacă va exista voință politică pentru a îndeplini acele criterii care vor fi identificate în procesul de dialog, putem să sperăm că în următorii 2 ani, 2013 să avem această posibilitate de a călători fără vize în UE. Desigur, mai depinde și de factorii politici. Mai depinde și de stabilitatea și coerența actului de guvernare în R. Moldova. Să sperăm că în acest an, până la sfârșitul acestui an, vom depăși cu succes obstacole sau încercări politice cum este referendum-ul și alegerile parlamentare din noiembrie. Dacă, la sfârșitul anului, R. Moldova va avea un Guvern stabil, un Parlament credibil pentru următorii patru ani, cu siguranță că șansele noastre, până în 2013, să călătorim fără vize în UE vor fi destul de mari.

Corneliu RUSNAC: Care ar fi problemele cele mai mari cu care ar putea să se confrunte Chișinăul în procesul de negocieri cu UE pe marginea liberalizării regimului de vize pe lângă cele enumerate până acum? Dl Chirilă?

4. Dificultăți în procesul de negociere a regimului liberalizat de vize

Victor CHIRILĂ: Bine, eu nu aș spune probleme. Eu aș spune reforme, măsuri, activități ce ar trebui să fie realizate într-un ritm accelerat, cum se spune acum în mediile de la Bruxelles și de la Chișinău. Problema este următoarea. Există câteva lucruri pe care noi trebuie să le grăbim. Într-adevăr în 2008 R. Moldova a început procesul de eliberare a pașapoartelor biometrice dar, în 2 ani au fost eliberate aproximativ 1400 de pașapoarte biometrice, pe când, Macedonia, în primii 2 ani a eliberat peste 400.000 de pașapoarte biometrice, Macedonia, care are o populație de aproximativ 2 milioane de cetățeni. Cred că acest exemplu ar putea să ne servească drept o direcție, încotro trebuie să mergem și care ar trebui să fie ritmul de eliberare a pașapoartelor biometrice în următoarea perioadă, în următorul an. Plus la aceasta, există sistemul integrat. Nu avem sistemul integrat de control al frontierei, de management al frontierei. Iarăși, noi nu avem nici strategii nici plan de acțiuni. Există deja disponibilitate de a fi asistați în acest sens de către Frontex, Agenția Europeană în domeniul controlului frontierelor Shengen și, de asemenea, de către EUBAM. De aceia probabil, în următoare luni vom avea această strategie și acest plan de acțiuni și în 2011 acest sistem, cu asistența financiară europeană, va fi pus în practică.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 33, din 13.06.2010

Iulian FRUNTAȘU: da, această chestiune este în planul respectiv, în compartimentul migrație ilegală și inclusiv readmisia de a elabora o strategie națională în ceea ce privește managementul integrat al frontierei, de a crea un Consiliu Național în ceea ce privește managementul integrat al frontierei. Există mai multe amendamente și mai multe legi care sunt în proces de elaborare și de adoptare. Adevărat că procesul politic este după cum este. Parlamentul, după cum știți, nu se întrunește în sesiuni, și nu prea are cine vota aceste amendamente. Dar, odată ce vom avea un Parlament funcțional, cred eu că vom accelera procesul în cauză. Adevărat că, depunem eforturi și la momentul de față, încercăm să promovăm amendamentele, legile și proiectele respective prin intermediul Alianței, sunt sensibilizate toate componentele și atunci când reușesc să se întrunească în sesiune aceste legi au prioritate. În rest, sunt tot felul de activități. Eu pot să le enumer. Dacă, vorbim, de exemplu, de compartimentul pe care l-am menționat, migrație ilegală inclusiv readmisia, Frontex-ul a fost menționat, în curriculum-ul Colegiului grănicerilor a fost introdus cursul referitor la detectarea documentelor false și a vehiculelor furate, care tot este o chestiune importantă. Sau, amendarea Legii privind migrația forței de muncă care se referă, în primul rând, la simplificarea procedurii de documentare a cetățenilor străini care vin în R- Moldova. Este o lege din 2008. sunt tot felul de acțiuni, a fost, de exemplu, desfășurată o piață a muncii în Italia pentru moldovenii care sunt acolo stabiliți astfel încât dâșii să-și înceapă o afacere în R. Moldova, în Padova a avut loc, la 8 mai. Sunt desfășurate activități în ceea ce privește semnarea Acordurilor în domeniul securității sociale cu România, Italia, alte state. Există un șir de măsuri pe diferite compartimente care nu cred că ar trebui să le enumer la momentul de față. Lumea muncește. E un grup de lucru care funcționează în pofida dificultăților, ziceam eu, de situația politică actuală.

Corneliu RUSNAC: Pe lângă negocierile cu privire la liberalizarea regimului de vize R. Moldova ar urma să înceapă și negocierile pe marginea Acordului de liber schimb cu UE. Cât timp ar putea demara negocierile pe marginea acestui Acord și de ce depinde lansarea lor? Dl Frunțașu?

5. Negocierea Acordului de Liber Schimb cu UE

Iulian FRUNTAȘU: Nu cred că există careva impedimente de ordin politic. Nu știu, sincer să vă spun. Cred că depinde de voința noastră, în primul rând, și depinde în ce mod vom cunoaște să promovăm interesele naționale, pentru că Ucraina a negociat Acordul ăsta de vreo 2 ani. Depinde și de care vor fi prioritățile Guvernului R. Moldova. Ne așteptăm la niște negocieri destul de serioase și consistente.

Corneliu RUSNAC: Dl Chirilă?

Victor CHIRILĂ: A fost recent o delegație a Comisiei Europene care să se informeze asupra stadiului de pregătire a R. Moldova pentru a lansa astfel de consultări, negocieri cu UE. Bine, acum urmează perioada analizei acestor rezultate la Bruxelles, și probabil este de așteptat ca în a doua jumătate a anului să primim un răspuns. Din luările de poziții a oficialilor europeni, se pare că sunt șanse mari ca o astfel de decizie să fie pozitivă pentru R. Moldova. Cu siguranță asta nu înseamnă că în câteva luni acest Acord va fi negociat. Din potrivă, eu cred că va fi mai greu de negociat decât însăși Acordul de Asocierie, parte a căruia va fi și acest Acord privind zona de liber schimb comprehensivă și aprofundată. Acest acord va presupune anumite angajamente care vor însemna resurse financiare și întreprinderile moldovenești nu

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 33, din 13.06.2010

întotdeauna dispun de astfel de resurse financiare și prin urmare implementarea acelor angajamente, standarde tehnice va trebui să prevadă o anumită perioadă de grație pentru țara noastră. Și, această perioadă de grație va trebui să fie negociată cu oficialii europeni.

Iulian FRUNTAȘU: Și în perioadele respective, fiecare industrie va trebui să vină cu propuneri. Cred că aici vor fi dificultățile cele mai mari pentru că Acordul propriu-zis pentru mine are 2 fațete. Pe de o parte, da este adevărat că există această perioadă. Acordul precedent, în ceea ce privește preferințele autonome, ele erau într-un fel „mai favorabile” în sensul în care am fi putut să ne protejăm industriile dar, pe de altă parte nu există această presiune de care este nevoie pentru a reforma sectoarele și aceasta ne poate oferi doar un Acord de Comerț Liber și Aprofundat cu UE. Trebuie să găsim un asemenea echilibru astfel încât să încurajăm industria noastră să se reformeze dar, să nu o și distrugem. E un echilibru pe care negociatorii noștri trebuie să îl cunoască foarte bine și să ajungă la un document bun pentru țară.

Victor CHIRILĂ: Preferințele Comerciale Autonome, într-adevăr creează un regim asimetric comercial favorabil nouă pentru că noi putem exporta fără taxe o mulțime de produse, chiar și unele pe care nu le producem actualmente dar, UE continuă să plătească anumite taxe la exportul aceluiași produse la noi în țară. Dar, acest regim asimetric comercial, sub forma Preferințelor Comerciale Autonome nu prevede liberalizarea sau circulația liberă a investițiilor, de exemplu, care sunt necesare pentru a implementa aceste standarde europene. Ori acest Acord privind Comerțul Liber și Aprofundat cu UE va prevedea posibilitatea de a exporta fără obstacol investiții în R. Moldova, va permite circulația liberă a serviciilor în piața din R. Moldova și cea a UE. Anume circulația liberă a investițiilor, circulația liberă a serviciilor sunt acele vehicule care vor aduce la noi și standardele necesare, și asistența necesară și practicile care să corespundă cu cele ale UE.

Corneliu RUSNAC: Știm că negocierile cu UE pe marginea unui alt Acord, cel de Asociere au început cu mai mult timp în urmă, iar recent s-a încheiat cea de a treia rundă a tratativelor. Ce concluzii putem face acum privind mersul negocierilor privind Acordul de Asociere? Dl Frunțașu?

6. Rezultatele procesul de negociere a Acordului de Asociere

Iulian FRUNTAȘU: Eu cred că negocierile se desfășoară în ritm normal poate chiar destul de rapid, așa zice el, pentru ceea ce face Guvernul. Există voință politică și există și capacități în cadrul Ministerului de Externe, în cadrul altor ministere. Altă problemă este după mine: în ce măsură noi putem Acordul respectiv să-l ... cum să vă spun, Acordul în cauză nu stipulează o apropiere politică de UE. Este un Acord de Asociere care ține de Parteneriatul Estic și care este un document bun și este important, nimeni nu pune la îndoială acest fapt dar, și Turcia este membru asociat și nu știu dacă va fi vreodată membru a UE ori noi avem alte ambiții. Și, sunt ambiții pe care poate nu le declarăm acum foarte clar ca să nu îi speriem pe cei de la Bruxelles dar, eu cred că foarte multă lume își dă seama, în special, în Parlamentul European că Moldova este bine pusă pe treabă și într-adevăr vrea să adere la UE într-o perspectivă anumită. Cum să obținem anumite promisiuni și cum să le captăm în anumite documente nu cred că este posibil în Acordul respectiv, poate doar în contextul altor documente dar, este important să ne apropiem și juridic și politic de UE astfel încât să nu mai poată Bruxelles-ul sau alte state membre, sau nu doar

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 33, din 13.06.2010

Bruxelles-ul, pentru că nu doar la Comisie se rezolvă totul; dacă ar fi după voința Comisiei am fi deja în UE dar, sunt mai multe state membre unele dintre care sunt reticente, din păcate. Diplomația noastră trebuie să fie foarte activă în aceste capitale și eventual, dacă implementa un program foarte complex, diplomație activă deja după următoarele alegeri, dacă vom avea mandat mai serios din partea populației R. Moldova, atunci, cred eu vom avansa destul de mult pe calea integrării și politice în UE.

Corneliu RUSNAC: Dl Chirilă?

Victor CHIRILĂ: Eu nu fac o tragedie că R. Moldova, deocamdată, nu are această perspectivă politică. R. Moldova nu este gata pentru a obține această perspectivă politică. Desigur, ar fi fost foarte bine să obținem această promisiune pentru că am văzut că în cazul României, Bulgariei, statelor din Europa de Centrală această perspectivă a fost un fel de motivație, de stimulent pentru reforme, de a accelera ritmul apropierei de UE, pentru a determina partidele politice să se concentreze mai mult pe vectorul vestic, să găsească un numitor comun în domeniul politicii externe și interne. A fost un factor unificator pentru elitele din aceste state. În același timp acest Acord ne oferă perspectiva de a ne integra economic în UE și mai mult ne oferă posibilitatea de a beneficia de mecanismele structurale de asistență, care actualmente sunt disponibile doar statelor membre UE. Această integrare economică cu siguranță va grăbi și integrarea politică, de fapt, va asista integrarea noastră politică fără a avea o perspectivă clară în acest sens. Dacă Moldova va persevera, va continua pe această tendință și în următorii ani, cu siguranță că, vom reuși să obținem această promisiune clară de aderare la UE. Trebuie să fim și realiști. Situația politică regională nu ne este favorabilă. Acum, a intervenit și criza economică financiară, care face ca UE, statele membre UE să fie nu doar afectate de oboseala extinderii dar, și de oboseala crizei financiare. Trebuie să înțelegem reticențele lor, îngrijorările lor. De aceia, trebuie să fim sârguincioși la capitoul reforme interne și, de asemenea, să ne consolidăm relațiile noastre bilaterale cu astfel de state motor ale UE, cum este Germania, și ceia ce face acum actualul Guvern este un lucru extraordinar, de fapt, este o investiție în viitoarea noastră calitate de membru a UE, pentru că implicarea tot mai accentuată a Germaniei în problemele noastre interne, precum este Transnistria și reformele, cred că este un garant al faptului că vom obține și această perspectivă politică de integrare în UE.

Corneliu RUSNAC: Spre regret, timpul rezervat emisiunii noastre a expirat. Eu vă mulțumesc foarte mult pentru prezența la acest program. Stimați ascultători, eu Corneliu Rusnac, vă reamintesc că ați ascultat o emisiune de discuții pe teme de politică externă realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Friedrich Ebert. Pe curând!